

LOKALNI PROGRAM ZA KULTURO

Občine Dobje

(2026 – 2034)

Dobje, februar 2026

Številka: 610-0002/2026

KAZALO VSEBINE

1	UVOD.....	4
1.1	Izhodišča in namen priprave Lokalnega programa za kulturo Občine Dobje.....	4
1.2	Cilji priprave lokalnega programa za kulturo Občine Dobje.....	4
1.3	Metodologija in potek priprave Lokalnega kulturnega programa Občine Dobje.....	4
1.4	Zakonodaja na področju kulture:	4
2	ANALIZA STANJA – PODROČJA KULTURE V OBČINI DOBJE.....	6
2.1	Kulturna društva v občini Dobje – od začetka do danes	6
2.1.1	Kulturno društvo Dobje	6
2.1.2	Kulturno umetniško društvo Petka (društvo je komercialno usmerjeno).....	6
2.1.3	Kulturno društvo Vokalija.....	6
2.2	Področja kulture v Občini Dobje.....	7
2.2.1	Ljubiteljska dejavnost	7
2.2.2	Uprizoritvena umetnost	7
2.2.3	Glasbena umetnost	7
2.2.4	Likovna umetnost	8
2.2.5	Književnost in knjižnice.....	8
2.2.6	Kulturna dediščina	9
2.2.7	Mediji.....	10
2.3	Poklicne kulturne ustanove	11
2.3.1	Knjižnica Šentjur	11
2.3.2	Zavod za varstvo kulturne dediščine RS, Območna enota Celje (v nadaljevanju ZVKDS)	11
2.3.3	Zgodovinski arhiv Celje.....	12
3	JAVNI INTERES NA PODROČJU LJUBITELJSKE KULTURE	13
3.1	Javni interes na področju kulture (zakonske opredelitve).....	13
3.1.1	Opredelitev javnega interesa za kulturo po področjih (povzeto po zakonodaji).....	13
3.2	Vpetost lokalne skupnosti v programe Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (JSKD)	13
3.2.1	Programska usmeritev JSKD OI Šentjur	14
3.2.2	Korelacija OBČINA (lokalna skupnost) - OBMOČNA IZPOSTAVA JSKD.....	15
4	PREČNO POGLAVJE	17
4.1	Kulturni turizem.....	17
4.2	Kulturna vzgoja	17
4.3	Mladinska dejavnost.....	18
5	KULTURNA INFRASTRUKTURA IN INVESTICIJE	19
6	OBSEG IN NAČINI FINANCIRANJA	20
6.1	OBMOČNE IZPOSTAVE JSKD	20
6.2	KULTURNA DRUŠTVA.....	20

7	VIZIJA NA PODROČJU KULTURE V OBČINI DOBJE.....	21
8	LITERATURA IN VIRI	22

1 UVOD

1.1 Izhodišča in namen priprave Lokalnega programa za kulturo Občine Dobje

Lokalni program za kulturo Občine Dobje je strateški dokument razvojnega načrtovanja kulturne politike, ki izhaja iz doseženega položaja kulture v občini in ugotavlja vlogo kulture v razvoju občine ter javni interes zanjo.

Lokalni program za kulturo Občine Dobje opredeljuje prioritete na področju kulture, cilje in ukrepe za doseg ciljev, načrtuje investicijsko vzdrževanje v javno kulturno infrastrukturo, določi čas za njihovo uresničitev ter kazalce, po katerih se bo merilo njihovo doseganje. Sprejema se za obdobje od leta 2026 do leta 2034.

Ena izmed mnogih dejavnosti, ki spada v pristojnost občine, je skrb za kulturno udejstvovanje svojih občanov. Za ta namen Občina Dobje iz svojega proračuna namenja finančna sredstva ter kulturnim akterjem daje na razpolago prostore objektov, ki so v lasti občine. Z zadnjo spremembo Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo je naloga posamezne občine pripraviti osem letni lokalni program za kulturo.

1.2 Cilji priprave lokalnega programa za kulturo Občine Dobje

Lokalni program za kulturo je temeljni programski in izvedbeni dokument, ki postavlja prioritete občinske kulturne politike in neposredno odgovarja na ključne probleme posameznih področij kulture. Dokument izhaja iz zgodovinskega položaja in razvoja kulture na tem območju, upošteva njene prednosti in slabosti ter zagotavlja pogoje za ohranjanje kulture in njenih lokalnih posebnosti glede na nevarnosti in priložnosti, s katerimi se bo v naslednjem obdobju ta soočala. Hkrati opredeljuje načine in možnosti za dvig kulturne ustvarjalnosti in poustvarjalnosti za večanje dostopnosti kulturnih dobrin občanom in spodbujanje kulturne raznolikosti.

1.3 Metodologija in potek priprave Lokalnega kulturnega programa Občine Dobje

Občina Dobje je na podlagi Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK) v sodelovanju z JSKD IO Šentjur, OŠ Dobje in predstavniki društev pripravila Lokalni program za kulturo Občine Dobje za obdobje 2026-2034.

Lokalna skupnost zagotavlja javne kulturne dobrine na področjih, urejenih s posebnimi zakoni (knjižničarstvo, varstvo kulturne dediščine, arhivska dejavnost, galerijska dejavnost), podpira ljubiteljske kulturne dejavnosti, vključno s tistimi, ki so namenjene kulturni integraciji različnih narodnostnih kultur ter pokriva tudi druge kulturne potrebe prebivalcev, ki jih opredelijo v lokalnem programu kulture.

1.4 Zakonodaja na področju kulture:

- Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2024–2031 (Uradni list RS, št. 61/24),
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17, 21/18 – ZNOrg, 3/22 – ZDeb, 105/22 – ZZNŠPP, 8/25 in 77/25),
- Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/01, 96/02 – ZUJIK in 92/15),
- Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16, 21/18 – ZNOrg in 78/23 – ZUNPEOVE),
- Zakon o javnem skladu RS za kulturne dejavnosti (Uradni list. RS, št. 29/10),
- Zakon o društvih (Uradni list RS, št. 61/06, 58/09, 39/11 in 21/18 - ZNOrg),
- Pravilnik o registru kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 66/09),

- Pravilnik o registru nepremične kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 25/02, 16/08 - ZVKD-1),
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list RS, št. 28/23),
- Pravilnik o izbiri in vrednotenju ljubiteljskih kulturnih programov in projektov, ki se sofinancirajo iz proračuna Občine Dobje (Uradni list RS, št. 46/2016).

2 ANALIZA STANJA – PODROČJA KULTURE V OBČINI DOBJE

2.1 Kulturna društva v občini Dobje – od začetka do danes

Kulturno društvo ima v Dobju dolgo tradicijo, ki sega v prejšnje stoletje. V letu 1914 se je zbralo nekaj fantov in mož, ki so imeli veselje za igranje raznih instrumentov in tako ustanovili prvo godbo v Dobju. Prav tako je takrat začela delovati skupina tamburašev. Dramska dejavnost je bila med krajanje izredno priljubljena, ljudje so radi igrali in gledali igre. Odri za igranje so bili zasilno pripravljene v šolski učilnici, pod kozolci in na prostem.

Na območju občine Dobje so registrirane 3 kulturna in umetniška društva (Centralni register društev, januar 2026). Društva se vsako leto prijavljajo kot izvajalci kulturnih programov in projektov na razpis Občine Dobje za sofinanciranje kulturnih programov in projektov. Društva pokrivajo različne kulturne dejavnosti.

2.1.1 Kulturno društvo Dobje

Kulturno društvo Dobje je bilo ustavljeno leta 1914, pod njegovim okriljem pa delujejo dve sekciji: Gledališka skupina KD Dobje in Harmonikarji KD Dobje.

2.1.1.1 Gledališka skupina KD Dobje

Gledališka dejavnost je bila v preteklih časih v Dobju zelo uspešna, saj je bilo uprizorjenih veliko iger in gostovanj. Trenutno skupina šteje 14 članov in pod okriljem predsednika Frece Petra pripravljajo gledališke igre in kratke skeče.

2.1.1.2 Harmonikarji KD Dobje

Harmonikarji so začeli delovati leta 1999 na pobudo takratnega župana Franca Salobirja, ki je bil tudi njihov vodja. Skupina je štela osem članov. Prvič so nastopili že leta 1999 na proslavi za materinski dan. Začeli so se nastopi po raznih krajih širom Slovenije. Z velikim ponosom so igrali ob vstopu Slovenije v EU na meji v Gornji Radgoni. Danes šteje skupina pet članov, in je še vedno aktivna, nastopa na dogodkih v občini in izven nje.

2.1.2 Kulturno umetniško društvo Petka (društvo je komercialno usmerjeno)

Ansambel Petka je narodno-zabavni ansambel, ki je svoje delovanje uradno pričel z januarjem 2008. Ansambel sestavlja 5 mladih fantov, katerih glavna želja je kvalitetno izvajanje narodno-zabavne in zabavne glasbe (Ansambel Petka, 2017).

2.1.3 Kulturno društvo Vokalija

Kulturno društvo Vokalija je v formalni obliki društva pričelo delovati decembra 2025, pred tem pa so člani od februarja 2024 delovali kot Vokalna skupina Vokalija, od februarja 2025 pa kot Mešani pevski zbor Vokalija, ki danes šteje 26 članov. Prvi samostojni koncert so pevke in pevci zbora izvedli junija 2025, sledilo je še nekaj manjših koncertov in nastopov. Člani društva vseskozi sodelujejo na občinskih in drugih kulturnih dogodkih v občini in v širši okolici.

Člani društva organizirajo še bralne večere (krožke), kulturne in izobraževalne dogodke ter izdajajo krajevni časopis Dobjanski utrip. Pri svojem delovanju se društvo trudi povezovati z ostalimi društvi v občini ter društvi, zvezami in skladi v okolici ter deluje medgeneracijsko povezovalno. Za kakovost dela člani skrbijo s stalnim izobraževanjem in izpopolnjevanjem ter na ta način odpirajo vrata novim idejam in dejavnostim.

2.2 Področja kulture v Občini Dobje

2.2.1 Ljubiteljska dejavnost

V javni interes na področju ljubiteljske kulture so vključene vse dejavnosti ljubiteljskih kulturnih društev, skupin in ostalih organizacij, ki delujejo na področju kulture. Sem spadajo kontinuirana, strokovno pripravljena in kvalitetno izvedena kulturna ustvarjalnost, še posebej ohranjanje kulturne dediščine, sodelovanje in povezovanje društev, pregledi nastalih dosežkov, kulturna vzgoja in društvena dejavnost, ki spodbuja zanimanje za kulturo in kultivira svoje okolje.

Občina Dobje zaradi javnega interesa zagotavlja pogoje za delovanje tudi Javnemu skladu RS za kulturne dejavnosti, Območni izpostavi Šentjur (JSKD). V skladu z Zakonom o javnem skladu RS za kulturne dejavnosti, lahko JSKD določene naloge, s področja ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, opravlja za lokalne skupnosti na podlagi sklenjene posebne pogodbe. Iz proračuna Občine Dobje se JSKD-ju zagotavljajo sredstva za programe izobraževanja, projekte, materialne stroške in občinski lokalni program kulture.

2.2.2 Uprizoritvena umetnost

Osnovna šola Dobje skupaj z vrtcem dosega številne uspehe na gledališkem, lutkovnem, plesnem in pevskem področju, in s tem bogati kulturno dejavnost v občini. Vsi učenci OŠ Dobje vsako leto pripravljajo kulturni program za starše in druge obiskovalce, ki ga izvedejo v športni dvorani osnovne šole. Z lastnimi točkami sodelujejo na občinskem prazniku Občine Dobje in ostalih kulturnih dogodkih.

Kulturno društvo Dobje v sklopu Dobjanskih večerov, ki se odvijajo v hladnejših mesecih v dvorani Kulturnega doma Dobje, pripravi pestro predstavo, vsakič z drugo tematiko. Po zaključku predstave sledi pogostitev obiskovalcev.

V kulturnem domu Dobje se skozi celo leto odvijajo razne predstave in dogodki, tako za odrasle kot za otroke, najmlajši pa željno pričakujejo prihod Božička, ki ga organizira Občina Dobje in se odvija v mesecu decembru.

Usmeritve in ukrepi:

- *povečati dostopnost kakovostne gledališke, glasbene, folklorne, plesne, lutkovne in druge produkcije,*
- *omogočiti razvoj odrasle gledališke produkcije,*
- *vključiti/ povezati več sodelujočih pri izvedbi posamezne prireditve.*

Kazalci in merila:

- *število prireditev in število obiskovalcev,*
- *povprečno število ponovitev na produkcijo.*

2.2.3 Glasbena umetnost

Glasbena umetnost vključuje raznolike glasbene žanre, s poudarkom na kakovosti in raznolikosti, ki pripelje do več kritičnih poslušalcev. V občini Dobje sta razviti predvsem dve zvrsti: zborovsko in ljudsko petje ter instrumentalna glasba.

Na področju glasbene umetnosti velja v prvi vrsti izpostaviti tradicionalno prireditev Pokaži kaj znaš, ki se običajno odvija zadnjo nedeljo v juliju. Prvo prireditev so izvedli leta 1972 in od takrat vsako leto skupina članov kulturnega društva ob pomoči gasilcev organizira prireditev. Na tem dogodku pokaže svoje znanje veliko pevcev, ansamblov in instrumentalistov. Posebnost prireditve je v tem, da je na prostem, ljudje pa preživijo prijetno nedeljsko popoldne ob petju in poslušanju

glasbe. Prav tu so se spoznali številni glasbeniki, ki danes zavzemajo vidno mesto na glasbeni sceni (Vesele Štajerke, Unikat, Modrijani...). Dogodek je tudi najstarejša tovrstna prireditev na cejskem, ki se je obdržala do danes.

Na OŠ Dobje prirejajo številne kulturne prireditve, v vrtcu, šoli in izven nje, združujejo otroke, učence, učitelje ter šolo s starši in okoljem. Učenci se udeležujejo raznih revij, kjer vedno požanjejo navdušenje množic. Predvsem velja izpostaviti prireditev Otroci pojejo slovneske pesmi in se veselijo, kjer vokalisti dosegajo lepe rezultate. V deseti sezoni je v mlajši kategoriji zmagala Sara Novak iz OŠ Dobje in kot nagrado prejela lastno skladbo z naslovom "Ko sama sem doma", za katero je posnela tudi videospot. Izjemne uspehe žanjeta tudi Otroški pevski zbor OŠ Dobje in Mladinski pevski zbor OŠ Dobje, saj na tekmovanjih dosegajo najvišje rezultate.

Usmeritve in ukrepi:

- *podpirati kvalitetne projekte,*
- *povečati obseg glasbenega občinstva,*
- *vzpostavitev mreže koncertnih dogodkov oziroma podpora koncertnim abonmajem.*

Kazalci in merila:

- *število obiskovalcev in število gostovanj,*
- *delež prihodkov od prodanih vstopnic.*

2.2.4 Likovna umetnost

V občini Dobje ustvarjajo amaterski slikarji, ki pri svojem ustvarjanju uporabljajo motive iz domačega okolja.

Učenci osnovne šole in vrtca sodelujejo na državnih likovnih natečajih, kjer so tudi nagrajeni.

Usmeritve in ukrepi:

- *spodbuditi likovno ustvarjanje, izdelke pa uporabiti na različnih prireditvah v občini,*
- *dodati na pomembnosti posameznega dogodka.*

Kazalci in merila:

- *število obiskovalcev in udeležencev.*

2.2.5 Književnost in knjižnice

Knjižnica je spodbujevalec demokratičnega mišljenja, dejavnik razvoja bralne kulture, nastajanja in prenosa znanja ter pomemben nosilec sodobne informatizirane družbe. Pomembna pa je tudi skrb za ohranjanje slovenske pisne kulturne in znanstvene dediščine. V Dobju je doma bogato literarno ustvarjanje.

Marija Plemenitaš (rojena Salobir, 1947) sodi med obetavnejše pisce seniorje Literarnega društva Šentjur. Je nagrajenka literarnih natečajev na lokalni in državni ravni, informatorka zbirke slovenskih folklornih in drugih pripovedi Glasovi za širše Kozjansko, nagrajenka natečaja 3. programa Radio Slovenije – programa ARS za najboljšo kratko zgodbo. Kot upokojena literarna ustvarjalka se v sklopu društva udeležuje dodatnih delavnic in izobraževanj za pisce seniorje, njena pripovedna dela so večkrat prepoznana kot kvalitetne literarne stvaritve.

V Dobju ustvarja tudi Peter Frece, pisec besedil za igre in avtor narodnozabavnih besedil, ki je med drugim tudi avtor premiere "Pa bogata mora bit".

Za ohranjanje domače besede in narečja skrbi domačinka Mateja Rajh Jager, ki se skozi narečne zapise trudi ohranjati ljudsko izročilo ter dediščino, ki je pomembna za krajane. V splošnih knjižnicah tako najdemo narečne zapise pod naslovom *Sma pač s hribu* (2022), v nastajanju pa je še več podobnih gradiv.

Šola, ki ima naziv kulturna šola in vrtec imata bogato knjižnično dejavnost, ki s svojim delovanjem spodbujata bralno kulturo. Organizirajo bralne urice za učence razredne stopnje in predšolske otroke. Sodeluje na literarnih natečajih, kjer prejemajo razne nagrade.

Občina je v vseh teh letih podprla številne izdaje knjig, zbornikov, zvezkov, kot so na primer:

- Ko spregovorijo ptice (Marija Plemenitaš),
- Legenda o nastanku Dobja (Marija Plemenitaš),
- Zgodbe s Handila (Marija Plemenitaš).

Usmeritve in ukrepi:

- *povečati dostopnost kakovostne knjižne ponudbe,*
- *omogočati izvedbo kvalitetnih literarnih prireditvev,*
- *spodbujati bralno kulturo z različnimi projekti (branju prijazna občina, biti siv in modro brati ..),*
- *spodbujati in podpirati literarno izražanje,*
- *spodbujati povezovalne projekte oziroma programe, ki vključujejo/povezujejo več sodelujočih pri izvedbi posamezne prireditve.*

Kazalci in merila:

- *delež udeležbe ljudi v projektih oziroma programih,*
- *število projektov za različne ciljne skupine,*
- *povečati število dobrih praks.*

2.2.6 Kulturna dediščina

S spoštovanjem kulturne dediščine bogatimo sodobno življenje. V skladu z Zakonom o varstvu kulturne dediščine je varstvo dediščine v javno korist.

Javna korist varstva dediščine obsega (2. čl. ZVKD):

- identificiranje dediščine, njenih vrednot in vrednosti, njeno dokumentiranje, preučevanje in interpretiranje,
 - ohranitev dediščine in preprečevanje škodljivih vplivov nanje,
 - omogočanje dostopa do dediščine ali do informacij o njej vsakomur, še posebej mladim, starejšim in invalidom,
 - predstavljanje dediščine javnosti in razvijanje zavesti o njenih vrednotah,
 - vključevanje vedenja o dediščini v vzgojo, izobraževanje in usposabljanje,
- celostno ohranjanje dediščine,
- spodbujanje kulturne raznolikosti s spoštovanjem različnosti dediščine in njenih interpretacij,
 - sodelovanje javnosti v zadevah kulturne dediščine.

Občina uresničuje javno korist varstva kulturne dediščine tako, da organizira in podpira dejavnosti in ravnanja iz zgoraj navedenega ter izvaja ukrepe na podlagi Zakona o varstvu kulturne dediščine. Pri uresničevanju javne koristi varstva kulturne dediščine, občine sodelujejo z lastniki dediščine, poslovnimi subjekti, nevladnimi organizacijami, zavodi in civilno družbo v okviru zakona.

V občini Dobje so v skladu z Zakonom o varstvu kulturne dediščine razglašena poslopja na raznih domačijah, hiše, hlev, naslednji spomeniki lokalnega pomena:

- Kozjanska domačija,
- Cerkev Device Marije,
- župnišče,
- kapelica v Gorici pri Dobjem,
- Kovačija na domačiji Lažiše,
- kozolec na domačiji Lažiše in kozolec Repuš 2.

Občina je obogatena s številnimi spomeniki, ki niso razglašeni za kulturne spomenike lokalnega pomena.

Na OŠ Dobje s svojim delom ohranjajo in bogatijo področje kulturne dediščine z naslednjimi dejavnostmi: izvedbo kulturnega dne kot ohranjanje kulturne dediščine, aktivno sodelovanje učencev na tradicionalnih prireditvah v občini (Pustovanje, Materinski dan, Prešernov dan, ipd.), učno uro na prostem. Dediščino čebelarstva pa ohranja čebelarski krožek v sodelovanju s čebelarskim društvom.

Usmeritve in ukrepi:

- *kakovostno ohranjena ter sodobno prezentirana kulturna dediščina za večje število obiskovalcev in večjo prepoznavnost dediščine (oblikovanje programov ozaveščanja),*
- *izobraževalne delavnice na temo lokalna kulturna dediščina,*
- *povezava s kulturnim turizmom za prepoznavnost kulturne dediščine,*
- *opremiti vse javno dostopne točke v občini z zloženkami.*

Kazalci in merila:

- *število obiskov,*
- *število programov in projektov, s katerimi se širita in razvijata vedenje in zavest o pomenu kulturne dediščine,*
- *dostopnost do objektov in dediščinskih vsebin,*
- *oživljanje dediščine.*

2.2.7 Mediji

Kakovostni mediji so za slovenski prostor eden temeljnih nosilcev kulturno-informativnih vsebin. So nosilci kulture in so sami del kulture. Pomen medijev pri kakovostnem informiranju je nenadomestljiv. Na področju medijev je prišlo do radikalnih sprememb, saj svetovni splet, digitalizacija in nove medijske kulture nasploh spreminjajo oziroma izpodrivajo tiskani medij. Posledično temu pa mora uporabnik razviti kritičen odnos do informacij na spletu in biti sposoben ločiti kredibilne od nekredibilnih virov informacij, saj lahko na podlagi teh sprejema odločitve, ki lahko pomembno vplivajo na življenje njega in njegove okolice. Medijska pismenost postaja v informacijski družbi izredno pomemben dejavnik aktivnega državljanstva in je ob digitalni pismenosti ključni pogoj za aktivno udeležbo v informacijski družbi 21. stoletja.

V lokalnem prostoru se medijska pokritost zagotavlja predvsem z:

- izdajo časopisov Šentjurčan in Novi tednik, v katerem se občane seznanja z aktualnimi dogodki, ki se odvijajo na območju občine,
- občinsko spletno stranjo, oglasno desko ter družabnimi omrežji,
- krajevnim časopisom Dobjanski utrip (izdajatelj Kulturno društvo Vokalija),
- lokalnimi spletnimi portali (npr. Kozjanski.info, sentjur.net),
- radijskimi postajami (Štajerski val, Radio Celje...).

Usmeritve in ukrepi:

→ *dvigniti bralno pismenost in spodbuditi lokalno prebivalstvo k soudeležbi pri nastajanju lokalnih novic, zgodb...,*

Kazalci in merila:

→ *število pisnih virov v posameznih časopisih,*

→ *število prispevkov.*

2.3 Poklicne kulturne ustanove

Občina Dobje sodeluje tudi z nekaterimi javnimi zavodi na področju kulture s sedežem izven občine, katerih delovanje je v njihovih ustanoviteljskih aktih določeno tudi za potrebe dobjanske občine. Ti zavodi so: Zavod za kulturno dediščino RS - enota Celje, Zgodovinski arhiv Celje ter Knjižnica Šentjur.

2.3.1 Knjižnica Šentjur

Dejavnost javne službe za občane Občine Dobje izvaja Knjižnica Šentjur, ki svoje naloge prenaša na Krajevno knjižnico Dobje. Knjižnična dejavnost kot javna služba v skladu z Zakonom o knjižničarstvu zajema:

- zbiranje, obdelovanje, hranjenje in posredovanje knjižničnega gradiva,
- zagotavljanje dostopa do knjižničnega gradiva in elektronskih publikacij,
- izdelovanje knjižničnih katalogov, podatkovnih zbirk in drugih informacijskih virov,
- posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev,
- sodelovanje v medknjižnični izposoji in posredovanju informacij,
- strokovna predavanja,
- pridobivanje in izobraževanje uporabnikov,
- informacijsko opismenjevanje,
- varovanje knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik,
- drugo bibliotekarsko, dokumentacijsko in informacijsko delo,
- knjižnični informacijski servis za izmenjavo podatkov v nacionalnem vzajemnem bibliografskem sistemu (2. čl. ZKnj-1).

Osrednja knjižnica in krajevna knjižnica v okviru javne službe tudi (16. čl. ZKnj 1):

- sodelujeta v vseživljenjskem izobraževanju,
- zbirata, obdelujeta, varujeta in posredujeta domoznansko gradivo,
- zagotavljata dostopnost in uporabi gradiv javnih oblasti, ki so splošno dostopna na elektronskih medijih,
- organizirata posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle, ki so namenjene spodbujanju bralne kulture,
- organizirata posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle s posebnimi potrebami,
- organizirata kulturne prireditve, ki so povezane z njuno dejavnostjo.

2.3.2 Zavod za varstvo kulturne dediščine RS, Območna enota Celje (v nadaljevanju ZVKDS)

Kulturna dediščina so viri in dokazi človeške zgodovine in kulture, ne glede na njihov izvor, razvoj in ohranjenost (snovna, materialna dediščina), ter s tem povezane kulturne dobrine (nesnovna, nematerialna dediščina). Zaradi njihove kulturne, znanstvene in splošne človeške vrednosti sta varstvo in ohranjanje kulturne dediščine v državnem interesu. Osnovna funkcija kulturne dediščine je njeno neposredno vključevanje v prostor in aktivno življenje v njem, predvsem na področju vzgoje, posredovanja znanj in izkušenj preteklih obdobij ter krepitev narodove samobitnosti in kulturne istovetnosti. ZVKDS združuje sedem območnih enot in Restavratorski center, ki izvajajo javno službo

na področju varstva in ohranjanja nepremične kulturne dediščine. Konservatorji, ki delujejo v območnih enotah in v Restavratorskem centru Slovenije, poskušajo čim bolj razviti zavest o dediščini, njenem pomenu in nalogah varstva pri lastnikih in najširšem krogu javnosti. Z odprtim delovanjem, predstavljanjem dejavnosti in uspešnih rešitev si prizadevajo vključiti dediščino v življenje in s tem tudi zagotoviti svojo prepoznavnost.

Usmeritve in ukrepi ZVKDS na območju občine Dobje:

- strokovna pomoč pri obnovi objektov kulturne dediščine v občini Dobje,
- pomoč pri pripravi in prijavi ustreznih vsebin s področja kulturne dediščine na razpise,
- uskladitev odloka o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov v občini Dobje s področno zakonodajo.

Kazalci in merila:

- število pisnih virov v posameznih časopisih,
- število prispevkov.

2.3.3 Zgodovinski arhiv Celje

Zgodovinski arhiv Celje na podlagi Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA) opravlja strokovne naloge, ki se nanašajo na arhivsko in dokumentarno gradivo, nastalo pri delu pravnih in fizičnih oseb tudi na območju občine Dobje.

Usmeritve in ukrepi Zgodovinskega arhiva Celje na območju občine Dobje:

- zagotavljanje širše dostopnosti arhivskega gradiva občanom,
- osveščanje pravnih in fizičnih oseb o ravnanju z arhivskim gradivom.

3 JAVNI INTERES NA PODROČJU LJUBITELJSKE KULTURE

3.1 Javni interes na področju kulture (zakonske opredelitve)

Lokalni program za kulturo opredeljuje javni interes za kulturo, in sicer z namenom zagotavljanja pogojev za kulturno ustvarjalnost, dostopnost kulturnih dobrin, kulturno raznolikost in kulturno identiteto. Javni interes se udejanja predvsem na podlagi (9. čl. ZUJIK):

- letnih izvedbenih načrtov nosilcev javnega interesa,
- javnih razpisov za financiranje kulturnih programov in kulturnih projektov,
- aktov o ustanovitvi javnih zavodov, njihovih strateških načrtov in letnih programov dela,
- javnih razpisov za oddajo javne kulturne infrastrukture,
- upravnih odločb.

Lokalna skupnost uresničuje javni interes za kulturo v skladu z ZUJIK-om, zlasti z zagotavljanjem kulturnih dobrin kot javnih dobrin, z načrtovanjem, gradnjo in vzdrževanjem javne kulturne infrastrukture (24. čl. ZUJIK).

Lokalna skupnost v javnem interesu zagotavlja pogoje za ustvarjanje, posredovanje in varovanje kulturnih dobrin, ki se na trgu ne zagotavljajo v zadostnem obsegu ali kakovosti, ali zaradi dostopnosti najširšemu krogu uporabnikov. Javne kulturne dobrine zagotavlja v obliki oziroma na način javne službe in s podporo posamičnim kulturnim projektom ter javnim kulturnim programom (25. čl. ZUJIK).

Javna kulturna infrastruktura se lahko odda v upravljanje oz. v uporabo organizaciji, ki deluje v javnem interesu (80. čl. ZUJIK).

3.1.1 Opredelitev javnega interesa za kulturo po področjih (povzeto po zakonodaji)

Lokalna skupnost zagotavlja najmanj tiste javne kulturne dobrine, kjer tako določa posebni zakon (knjižničarstvo, varstvo kulturne dediščine...), podpira ljubiteljske kulturne dejavnosti, vključno s tistimi, ki so namenjene kulturni integraciji manjšinskih skupnosti in priseljencev ter pokriva tudi druge kulturne potrebe prebivalcev, ki jih ugotovi s svojim programom za kulturo (66. čl. ZUJIK).

3.2 Vpetost lokalne skupnosti v programe Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (JSKD)

Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti je javna institucija Republike Slovenije, ustanovljena z namenom spodbujanja razvoja na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, spodbujanja ustvarjalnosti na kulturnem področju, zagotavljanja dostopnosti kulturnih dobrin ter izvajanja drugih dejavnosti, določenih z Nacionalnim programom za kulturo 2014-2017 in zakonom.

JSKD uresničuje nacionalni potencial ljubiteljskih kulturnih dejavnosti. Aktivno skrbi za ustvarjalnost, razvoj ustvarjalnih kapacitet, strokovnih standardov in širjenje dostopnosti kulturnih programov.

Namen in pglavitne naloge sklada so opredeljeni v 2. členu Akta o ustanovitvi JSKD:

- *v skladu z nacionalnim kulturnim programom, ki določa cilje kulturne politike, zagotavljati strokovno in organizacijsko podporo za razvoj ljubiteljskih kulturnih dejavnosti,*
- *JSKD upravlja in razpolaga z namenskim premoženjem in finančnimi sredstvi, ki jih ustanovitelj zagotavlja za sofinanciranje programov in projektov na področju dela sklada.*

Na osnovi medsebojnega dogovora in sklenjene pogodbe o sodelovanju med posamezno območno izpostavo JSKD in lokalno skupnostjo, lahko služba območne izpostave opravlja tudi dogovorjene naloge zanjo.

V praksi so naloge in akcije raznolike, obsežne in se med območnimi izpostavami razlikujejo glede na potrebe in specifične posamezne lokalne skupnosti ter glede na strukturo in obseg kulturnih društev. Namen tega dokumenta je na eni strani jasna določitev standardov in programov, ki jih mora izpolnjevati in izvajati sleherna območna izpostava JSKD in na drugi strani, opredelitev dodatnega, neobveznega delovanja OI.

3.2.1 Programska usmeritev JSKD OI Šentjur

JSKD RS Slovenije je državna institucija in osrednja organizacija slovenske ljubiteljske kulture, financirana s strani države, ki z mrežo izpostav in zvez kulturnih društev po celotni državi nudi strokovno - organizacijsko pomoč.

JSKD OI Šentjur je bil ustanovljen na osnovi Akta o ustanovitvi Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti junija 1998 z namenom, da zagotovi strokovno in organizacijsko podporo za razvoj ljubiteljskih kulturnih dejavnosti v šentjurski in dobjanski občini. Območna izpostava Šentjur pokriva ljubiteljsko kulturno dejavnost na območju dveh občin – Občine Dobje in Občine Šentjur.

V omenjenih občinah je prisotna z različnimi že poznanimi ter tudi novimi projekti na področju kulture. Delovanje Območne izpostave JSKD v Dobju se usmerja v kulturno vzgojo, v delo z mladimi, vse s ciljem omogočiti dostopnost različnih kulturnih vsebin čim širšemu krogu ljudi v lokalnem okolju. Dejavnost kulturnih društev na območju JSKD OI Šentjur je bogata in pestra.

3.2.1.1 Temeljni oziroma obvezni program JSKD OI Šentjur

a) Spremljanje dejavnosti kulturnih društev in skupin - svetovanje, strokovna pomoč: Informiranje, pomoč pri prijavljanju na razpise, pomoč pri organizaciji samostojnih prireditev ter večjih projektov, pomoč pri promociji dejavnosti kulturnih društev, iskanje strokovnih mentorjev, spremljanje potreb po izobraževanju, posredovanje v stiskah in konfliktih znotraj posameznih društev ipd.

b) Organizacija prireditev - piramidna programska organiziranost:

Program, ki ga izvaja strokovna služba na sedežu sklada in na območnih izpostavah JSKD po vsej Sloveniji, je zasnovan na treh medsebojno povezanih ravneh, ki se nadgrajuje in dopolnjuje: območne, medobmočne in državne ravni. Vsaka raven je sestavljena iz dveh osnovnih komponent: prireditev (koncerti, tekmovanja, razstave, literarni večeri ...) in izobraževanja (seminarske oblike, delavnice, kolonije ...).

Prireditve so namenjene predstavitvi, primerjavi in vrednotenju dosežkov ljubiteljskih kulturnih društev in skupin. Nastope spremljajo strokovnjaki za ustrezna področja, ki analizirajo predstavljeno delo in svetujejo metode dela. Hkrati izbirajo kvalitetne kandidate za udeležbo na prireditvah medobmočne oziroma državne ravni.

3.2.1.2 Lokalni program

Lokalni program, ki ga JSKD OI Šentjur izvaja v posameznih občinah območne izpostave, se od občine do občine razlikuje, saj je odvisen od finančnih sredstev, javne infrastrukture ter interesov posamezne lokalne skupnosti. Nekatere prireditve oziroma akcije so skupne, v želji OI Šentjur ter posameznih občin pa je, da bi bilo skupnih prireditev več.

Lokalni program je različen po posameznih občinah, v glavnem pa obsega:

- gledališke predstave za otroke in odrasle,
- delavnice,
- prireditve ob občinskih praznikih in kulturnem prazniku ipd.
- izobraževanja,
- prireditve v decembru ipd.

JSKD OI Šentjur svoje delovanje usmerja v širjenje kakovostnega kulturnega programa in povezovanje občin pri izvedbi le-tega, kar je eden izmed glavnih ciljev za prihodnja leta.

3.2.1.3 Lokalni program kulture v Občini Dobje

Lokalni program kulture v Občini Dobje sestavljajo naslednji projekti ter programska shema:

- gledališke predstave za otroke in odrasle,
- delavnice,
- prireditve ob kulturnih praznikih,
- prireditve ob občinskem prazniku,
- prireditve Veseli December (prihod Božička skupaj z gledališko predstavo za otroke, novoletni koncerti, Dobjanski večeri)
- prireditve ob pustu,
- glasbeni dogodki za odrasle (koncerti različnih izvajalcev, predvsem domačih),
- lutkovne skupine,
- bralni večeri,
- stand up komedije za odrasle,
- tematski večeri v sklopu Dobajnskih večerov,
- druženje starejših občanov in mladih (medgeneracijski pohodi, delavnice).

3.2.2 Korelacija OBČINA (lokalna skupnost) - OBMOČNA IZPOSTAVA JSKD

Na osnovi Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK), ki poudarja korelacijo med državo in lokalnimi skupnostmi ter medsebojnega dogovora in sklenjene pogodbe med območno izpostavo JSKD in lokalno skupnostjo (občino), služba območne izpostave organizira ter izvaja naloge in programe opredeljene v pogodbi za potrebe lokalne skupnosti (občine).

Gre za projekte in programe, ki jih je potrebno finančno, izvedbeno in promocijsko ovrednotiti v odnosu do lokalnih skupnosti in drugih soizvajalcev preko pogodbe, ki natančno opredeljuje obveznosti in pravice obeh strani.

Dodatni program sestavljajo navedene akcije:

- lokalne prireditve (spominske proslave, osrednje kulturne prireditve...),
- poletne prireditve,
- decembrske prireditve,
- prireditve ob kulturnem prazniku,
- posredovanje kulturne produkcije,
- sodelovanje z društvi različnih vrst in priložnosti (društvo upokojencev, humanitarna društva ...),
- sodelovanje oz. izvedba skupnih projektov z drugimi institucijami na lokalnem področju (muzeji, knjižnice, galerije, samostojni kulturni zavodi ...),

- sodelovanje z občino, kadar je potrebno pomagati zagotavljati program za različne priložnosti (polaganje temeljnega kamna, obisk kakšnega posebnega gosta ali delegacije ...),
- sodelovanje s posamezniki, ki iščejo pomoč pri pripravi razstav, zagotavljanju kulturnega programa....,
- pomoč pri pripravi in izvedbi samostojnih koncertov društev in skupin, pri promociji dejavnosti društev, uvodni zapisi k izdaji biltenov, gledaliških in koncertnih listov.

4 PREČNO POGLAVJE

Skrb lokalne skupnosti za doseganje kulturnih in drugih učinkov kulture.

4.1 Kulturni turizem

V občini obstaja težnja, da se izvajalci tako športnih, turističnih, kulturnih in drugih društev medsebojno povezujejo in skupno organizirajo prireditve, projekte, ki vključujejo elemente tako športa, kulture, turizma in še kaj. Na ta način se vzpostavlja povezanost in sinergija med vsemi izvajalci, ki pa na koncu doseže tudi gledalca, poslušalca. Ponuditi obiskovalcu kvalitetno preživetje časa v občini in ga aktivirati, da tudi sam sodeluje pri oblikovanju dogodka. Predstavitev lokalnih posebnosti na različnih prireditvah in s tem omogočiti tudi razvoj domače obrti.

V Dobju imamo Kozjansko domačijo, kjer je v preteklosti vrsto let potekala prireditev Teden starih obrti in običajev, ki je bila namenjena prikazu starih običajev in ohranjanju starih običajev. Stavba iz leta 1830 je bila dom malega kozjanskega kmeta. Dež, veter in sonce so neizprosno razbrzdali kmečke obraze in fasade, vendar so zdajšnji lastniki s pomočjo sredstev Ministrstva za kulturo med letoma 1998 in 2000 domačijo na naslovu Repuš 13 v celoti obnovili. Kljub prenovi so objekti ohranili svoj prvotni videz in razporeditev. Iz predprostora se vstopi v tipično črno kuhinjo od tam pa v dnevni prostor. Pod hišo se nahaja manjša klet, nekdanji kozolec pa je z novim namenom postal dodatna soba za obiskovalce – štiblč. Poleg tipičnega slovenskega čebelnjaka lahko prisluhnete pomirjujočemu vrvežu čebel, vonju po cvetju in medenim okusom. Pod streho sosednje bajte pa je zdaj manjši muzej. Komplex »Kozjanska domačija« obsegata še dva manjša kozolca, skedenj in glavno domačijo na naslovu Ravno 13 (Černelč, b. l.). Kozjanska domačija je ena od postaj tradicionalnega Guzejevega pohoda, poleg tega v svojem čarobnem ambientu, kjer se je ustavil čas, gosti veliko družabnih in kulturnih dogodkov .

Usmeritve in ukrepi:

- *razvijati prireditve, ki temeljijo na lokalnih značilnostih, ohranjanje lokalnih šeg in navad,*
- *vključiti lokalno prebivalstvo k oblikovanju prireditev,*
- *omogočiti razvoj domače obrti ob prireditvah.*

Kazalci in merila:

- *število prireditev,*
- *število obiskovalcev,*
- *razvoj domače obrti,*
- *število novih destinacij.*

4.2 Kulturna vzgoja

Sem sodi skrb za dostopnost kakovostne kulturne vzgoje kot temeljne pravice vsakega posameznika ter hkrati krepitev zavesti o njenem pomenu za razvoj posameznika in družbe kot celote. Pomembno je, da se kulturna vzgoja začne že v predšolskem obdobju ter da se vzpostavi medgeneracijska povezava na vseh področjih kulture. Potrebna je aktivacija na različnih področjih (kot obiskovalci, slušatelji, ustvarjalci, raziskovalci, skratka aktivni udeleženci kulturnih dejavnosti). Pri tem je potrebno tudi načrtno razvijati vse te dejavnosti v okviru letnega programa za kulturo z različnimi izvajalci kulturnih dobrin (knjižnica, JSKD, vrtec, osnovna šola, različna društva in posamezniki).

Usmeritve in ukrepi:

- *razvijati delavnice že pri mladih,*
- *začrtati jasne usmeritve kulturne vzgoje za posamezne dogodke,*
- *omogočiti dostopnost do različnih oblik izobraževanja.*

Kazalci in merila:

- *število delavnic in različnih dogodkov,*
- *število obiskovalcev.*

4.3 Mladinska dejavnost

Oblikovanje programov za mladino tako, da bodo vključevali različna kulturna področja (film, glasba, književnost, likovna umetnost, uprizoritvena umetnost). Oblikovati delavnice, kjer bodo mladi aktivno sodelovali.

Usmeritve in ukrepi:

- *omogočiti raznolikost delavnic,*
- *aktivna soudeležba mladih pri ustvarjanju, oblikovanju in izvajanju različnih kulturnih dejavnosti,*
- *vzpodbujanje mladih k večji angažiranosti.*

Kazalci in merila:

- *število delavnic in različnih dogodkov,*
- *število obiskovalcev.*

5 KULTURNA INFRASTRUKTURA IN INVESTICIJE

Javni interes na področju kulturne infrastrukture in investicij vključuje zagotavljanje prostorskih pogojev za izvajanje kulturnih dejavnosti in izboljšanje dostopnosti do kulture.

Za javno kulturno infrastrukturo oz. nepremičnine so v Občini Dobje razglašeni:

→ upravno-kulturno središče, kjer se nahajajo kulturna dvorana, prostori občine in društveni prostori.

Kot javna infrastruktura na področju kulture se razglaša tudi oprema v teh nepremičninah, ki služi kulturnim dejavnostim.

Kulturni dom Dobje je bil grajen od leta 1978 do leta 1984. Uradna otvoritev dvorane je bila leta 1984 in od takrat dalje se je v tem prostoru odvilo že nešteto dogodkov in prireditev. Ker občina ne razpolaga z drugimi večjimi prostori, so poleg kulturnega dogajanja v dvorani tudi občni zbori in sestanki raznih društev (gasilcev, upokojencev, športnih in drugih društev), volišče in seje delovnih teles občine Dobje. Kulturni dom Dobje je postal srce občine, brez katerega krajanje ne bi mogli tako raznoliko preživljati prostega časa.

V letu 2020 je Občina Dobje izvedla eno izmed večjih investicij v proračunskem letu, in sicer energetska sanacijo Kulturnega doma Dobje, ki se je izvedla v treh fazah. Prva faza je bila menjava strešne kritine, ki se je izvajala v poletnih mesecih. Druga faza je bila menjava zunanega stavbnega pohištva na kulturnem domu. Zadnja faza pa je bila toplotna izolacija fasade in toplotna izolacija tal nad neogrevanim prostorom na podstrešju kulturnega doma.

V letu 2023 se je v sklopu operacije Kulturno srce Dobja izvedla investicijska prenova notranjosti Kulturnega doma Dobje z namenom izboljšanja izvajanja kulturnih in drugih prireditev v občini, ter zagotavljanje varnosti obiskovalcev prireditev in drugih dogodkov. V tem sklopu je bila izvedena prva faza sanacije prostorov. Obnovljena je bila notranjost dvorane v pritličju, izvedla se je zamenjava notranjih vrat v avli dvorane in v sanitarijah, menjava keramike v avli, dvorani in sanitarijah, obnova pisarne ter arhiva v kletnih prostorih. V letu 2026 se predvideva druga faza sanacije prostorov, med katera spada obnovitev odra, menjava zaves, obnovitev stopnišča in hodnika, ki vodi v garderobne prostore, posodobitev garderobnih prostorov, sanacija sanitarij v spodnjih prostorih in nakup dodatne opreme v avli.

Obnovljene kulturne površine so namenjene tako učencem šole, kot tudi različnim društvom ter krajanom (ranljivim skupinam: otrokom, mladim, ženskam, starejšim idr.), ki najdejo v kulturnem domu svoj prostor za udejstvovanje in izvajanje aktivnosti.

6 OBSEG IN NAČINI FINANCIRANJA

Oblike financiranja območnih izpostav JSKD, zveze kulturnih društev ter kulturnih društev in skupin na lokalni ravni.

Financiranje poteka preko javnega razpisa in na podlagi Pravilnik o izbiri in vrednotenju ljubiteljskih kulturnih programov in projektov, ki se sofinancirajo iz proračuna Občine Dobje (Uradni list RS, št. 46/2016). Lokalna skupnost preko javnega razpisa financira enoletne programe. Določena so tudi merila in kriterije za vrednotenje programov in projektov, ki morajo biti javno objavljeni (sočasno z javnim razpisom na spletni strani lokalne skupnosti in na oglasni deski). Izvajalec javnega razpisa je občina sama.

6.1 OBMOČNE IZPOSTAVE JSKD

OI JSKD se financirajo kot neposredna proračunska postavka v proračunih lokalnih skupnosti, na podlagi 68. člena ZUJIK ter na podlagi 3. odstavka, 15. člena Zakona o Javnem skladu RS za kulturne dejavnosti ter 3. odstavka, 32. člena Akta o ustanovitvi Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (Uradni list RS, št. 72/10).

6.2 KULTURNA DRUŠTVA

Podpora lokalnih skupnosti za ljubiteljske kulturne dejavnosti je opredeljena v ZUJIK, 66. člen.

Kulturnim društvom lokalne skupnosti zagotavljajo sredstva za:

- programe in projekte,
- prostore ter sredstva za materialne stroške vzdrževanja prostorov,
- materialni stroški za delovanje in izvedbo programov,
- dodatna oprema in osnovna sredstva.

7 VIZIJA NA PODROČJU KULTURE V OBČINI DOBJE

Z dokumentom Lokalni program za kulturo se želi dodati tako kulturna vsebina lokalnemu prostoru kot tudi vizija prepletanja kulture z vsemi akterji, ki delujejo v tem prostoru. Medsebojna sinergija in povezanost na različnih ravneh lahko dajo dobre rezultate, kulturno dogajalnje pa lahko povzdignejo na višjo in bolj obiskano raven.

8 LITERATURA IN VIRI

1. Černelč, P. (b. l.). *Nepozabna petzvezdnična doživetja na Kozjanski domačiji*. Pridobljeno s https://www.mojmojster.net/clanek/1582/nepozabna_petzvezdnicna_dozivetja_na_kozjanski_domacij_i
2. Ansambel Petka (2017). Pridobljeno s <https://www.ansambel-5ka.si/o-petki/>

Franc Leskovšek
župan